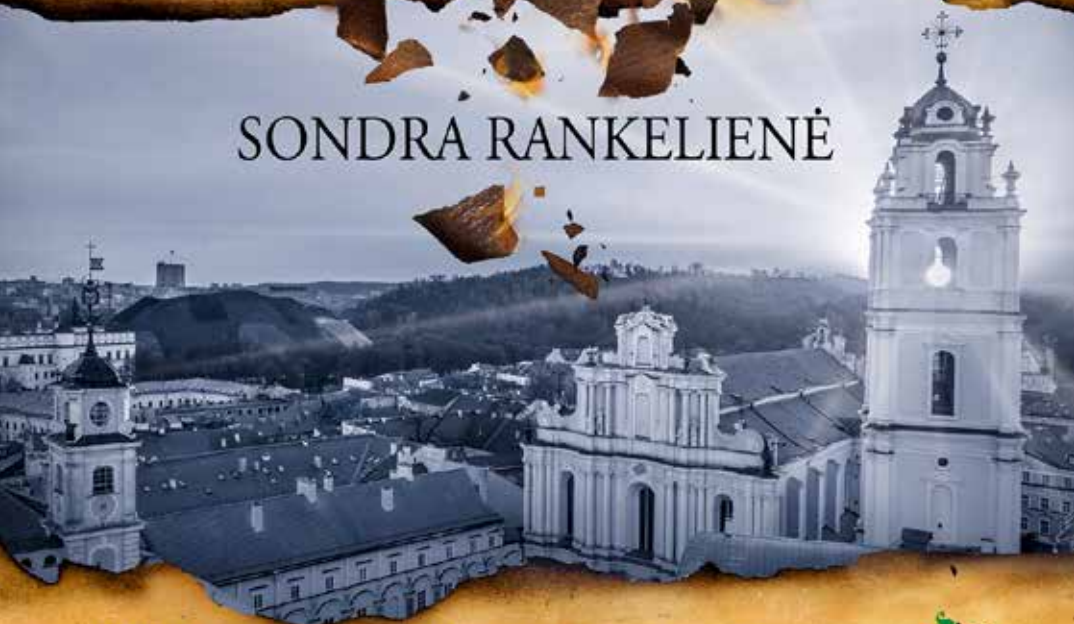

“ Fantastiškai suvinguriuotas detektyvas. Autorė gali pradėti dėstyti trilerių rašymo meną. Skačiau ir *kaifavau!*
- Rytis Sabas, GAONO KODAS autorius

ENIGMA ORBI

SONDRA RANKELIENĖ

Detektyvinis romanas, kuris atskleis dar nežinomas
Vilniaus istorijos paslaptis – nuo XV a. iki šių dienų...

OBUOLYS

SONDRA RANKELIENĖ

ENIGMA ORBI

Romanas

VISI žmonės ir įvykiai yra išgalvoti ir neturi realaus pagrindo.

...Išskyrus kelis ISTORINIUS asmenis ir įvykius...

VENECIJA, 1499

Pagaliau... Pagaliau ilgas ir sekinantis darbas buvo baigtas. Susijaudinęš Aldas išėmė ką tik išspausdintą, dar lipnų nuo dažų storoko popieriaus lapą iš rėmo, pakėlė jį prieš akis, įkvėpdamas taip gerai pažįstamo spaustuvinių dažų aromato.

„Taip, visai neblogai atrodo“ – pats su savimi pasitaręs, patenkin-tas pakabino lapą džiūti šalia kitų tokių pat šviežiai išspausdintų po-pieriaus lakštų.

– Bus jums visiems staigmenėlė, – tyliai sukikeno, trindamas del-nais.

Bandydamas įsivaizduoti, kaip jo sukurta paslaptis kada nors toli-moje ateityje bus atskleista, Aldas galvojo apie tai, jog daug ką paau-kotų, kad galėtų savo akimis išvysti, ar tikrai viskas pavyks taip, kaip jis suplanavo... O gal – viskas liks amžiams neatrasta? Arba, gal kas nors, net neišsprendęs sugalvoto rebuso, atsitiktinai atras jo, Aldo Manucijaus, garsiausio Venecijos spaustuvininko, ateities kartoms

paslėptus senovės išminčių sukurtus lobius, ir – galbūt – netgi visai nesuprasdamas jų vertės – tiesiog išmes kaip niekam nereikalingas priplėkusias senienas? Apie tokį savo neįkainojamų turtų likimą Aldas nenorėjo galvoti. Geriau jau tikėti, manyti, kad viskas bus taip, kaip jis ir suplanavo... Ir jo išsaugoti bei suslėpti žmogaus galios, minties, proto ir darbštumo surinkti lobynai vėl išvys dienos šviesą tada, kai jiems nebegrės inkvizicijos laužas. Maža to – jie bus įvertinti bei saugomi lygiai taip, kaip būtų laikomi patys didžiausi, skaidriausi ir gražiausi deimantai.

Tvarkydamasis spaustuvėje Aldas Manucijus prisiminė, kaip jis iškart sugalvojo pasinaudoti šia išskirtine knyga, kurią kaip tik dabar gavo užsakymą išspausdinti – keistąja „Hypnerotomachija“ – savo paslapčiai saugoti. Reikia tikėtis, kad jo garbusis *incognito* knygos užsakovas, kurį vis tik Aldas įtarė esant dominikonų vienuolį Frančeską Koloną, (visai be jokio svarbesnio preteksto kadaise jis buvo apsilonkęs ir labai jau domėjosi spausdinimo menu), niekada nesužinos, ką visų gerbiamas šlovingojo Venecijos miesto spaustuvininkas padarė su jam išspausdinti patikėta knyga. Neduok Dieve – jei įtartų – baigtųsi tiek jo paties, Aldo, tiek jo vaikų ir vaikaičių geras gyvenimas – tikrai niekas nebepatikėtų jiems į rankas atiduoti spausdinti savo brangiųjų knygų. „O, gera, gera ši knyga, kad ją kur... Tikrai keliaus ilgus amžius, žymiausių mokslingų žmonių, paslapčių ir visokiausių keistų knygų mylėtojų graibstoma. Neprapuls, išlaikys savo paslaptį, o kartu ir manąją... Kol atsiras protas, kuris pamatys skirtumus, pradės ieškoti ir ras... Ras mano lobį, mano gyvenimo tikslą ir šviesą.“ Užpūtęs žvakes spaustuvėje, Aldas pakilo suktais girgždančiais laiptais į kambarėlį, kur paprastai išsėdavo iki ryto, nespėjęs laiku užbaigti darbų spaustuvėje. Lipo lėtai, neskubėdamas, pakeliui vis dar apmąstydamas savo reikalus, kuriuos dar reikšią užbaigti: parašyti laišką su paaiškinimu,

ką ir kodėl padaręs, ir paslėpti jį palikuonims iš kartos į kartą saugoti perduodamos knygos viršelyje. Todėl šis turi būti prašmatnus, brangus, išpuoštas, auksintas ir ištaigingas, kad niekas iš jo vaikaičių nesumanytų tokios brangenybės kam nors atiduoti ar dar baisiau – perduoti. „Reikės įrašyti į testamentą, kad būtent ši knyga nuo šiol yra šeimos relikvija ir privalo būti perduodama tik šeimos nariui – tam, kuris perims spaustuvę ir visą kitą turtą, pasižadėdamas niekuomet jos neparduoti, kitaip palikimo negausias – reikia nepamiršti įrašyti... Aha, o kita, ta antroji, kitokia „Hypnerotomachija“, mano paslapties saugotoja, mano proto galios vaisius, vienintelė tokia – *Ypatingoji* – ši turinti būti įrašta paprastai... Tikrai – kuo paprasčiau. Gal net paprasto popierinio viršelio užtektų? Gal ne, juk reikia, kad knyga nesunykėtų, kad išliktų. Tada tiks medinės lentos ir oda. Taip, oda, pati paprasčiausia, gal tik storesnė nei paprastai – kad nesudiltų per ilgus amžius... Juoda ar ruda, kad į akis nekristų ir perduoti ar vogti niekam nekiltų pagunda... Kam ją patikėti? Kad išvežtų toli, kaip galima toliau nuo šios į tamsybės besiritančios žemės, kur iškerujo neapykanta šviesai ir mokslui, o bedieviais ir eretikais apšaukiami visi, kurie reiškia pritarimą seniesiems ir mūsiškiams mokslininkams ir netgi drįsta sakyti, kad vis dar galvoja... Kam patikėti?.. Na, dar turėsiu laiko surasti patikimą žmogų, kuris įvykdytų mano prašymą... Gal Frančeskas Grifas? Geras bičiulis, sąžiningas draugas surastų man kokį patikimą svetimšalį. Per Veneciją jų šimtai traukia į visas pasaulio šalis – vien tik aplankyti Šventosios Žemės būriai įvairiakilmių visokiausių kraštų žmonių kasmet čionai suplaukia. Čia kurį laiką ir pagyvena, kol randa pakeleivių, pasisamdo laivų tolimesnei kelionei. Jam tikrai pavyktų surasti kokį garbingą tolimo krašto bajorą, kuris sutiktų padaryti tokią nedidelę paslaugą – kur nors paslėpti niekuo neypatingą knygą – kad ir savo bibliotekoje. Juk visai gali būti, kad pasitaikys

koks nors mėgstantis knygas, šviesaus proto didžiūnas. O gal vis dėlto – Pjetras Bombas? Taip, geriau Pjetras – jis galėtų greičiau surasti reikalingą žmogų. Tik neramu dėl vieno: baisiai protingas tas Pjetras. Ar tik jis nesusivoks, kad tai kitokia knyga, ar neperpras jos paslapties per anksti?“

Tokias mintis mintydamas jau kelerius metus beveik kasnakt užsnūdavo Aldas Manucijus – Venecijos spaustuvininkas, džiaugdamsis, kad sugalvojo, kaip išsaugoti geresniems laikams savo surinktus, daugiausiai nelegaliais keliais gautus, iš įvairiausių pirklių perpirktus ar svetimšalių keliautojų parvežtus, neįkainojamus turtus, sukrautus sandariose dėžėse ir paslėptus saugioje niekam nežinomoje vietoje.

Jis dažnai sapnuodavo, kad daugybei amžių prabėgus kažkas – gal net jo palikuonys – taip būtų teisingiausia, – perpranta kodą, atranda ir atiduoda žmonėms, kuriems tuo metu tikriausiai jau nebereikės bijoti žinių, jo, Aldo Manucijaus, palikimą. Saldūs tai buvo sapnai, nuo kurių ir pats Aldas atsibūdavo žvalus, pailsėjęs, o ir visi jo reikalai tomis dienomis klostydavosi kuo puikiau.

VENECIJA, 1582

– Dar niekada nebuvo gavęs tokio keisto prašymo, – kiek nustebęs, abejodamas, ar tikrai viską gerai suprato, ištarė puikiais madingais apdarais apsitaisęs svetimšalis didikas savo pašnekovui. – Na, gerai, jeigu čia nėra jokios neleistinos paslapties, aš tikriausiai galėsiu išpildyti šį intriguojantį tavo pageidavimą, mielas mano drauge, – taip tardamas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikas Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis pakėlė vyno taurę ir susidaužė su savo naujuoju bičiuliu Filipu Bembu – vietinių aristokratų palikuonimi, su kuriuo netikėtai susipažino triukšmingame Venecijos uoste, ieškodamas sau ir savo bičiuliams tinkamo laivo, nugabensiančio iki Šventosios žemės. Filipas pasirodė besąs visai padorus, mielas ir išsilavinęs vaikinąs. Be jo patarimų ir pagalbos tokiems svetimšaliams keliautojams, kaip Radvila Našlaitėlis ir jo kompanija, šiame įvairiausių kraštų perėjūnų pilname ir dieną naktį šurmuliuojančiame mieste tikrai būtų sunku išlikti neapmulkintiems ir neapiplėštiems nesąžiningų

prekeivių, laivų savininkų ir kitokių pasipinigautojų, kurie tik ir laukdavo atvykstančių naivių nusidėjėlių, trokštančių aplankyti Jėzaus kapą. Beveik ištisus du mėnesius Filipas buvo jų vadovas, patarėjas ir geriausias derybininkas, kai reikėjo susitarti dėl laivo ir būsimos kecionės kainos. Kurį laiką pagyvenę nakvynės namuose, Filipui maloningai pasiūlius, kunigaikštis Radvila Našlaitėlis su bičiuliais persikėlė į Bembų rūmus, kur gavo minkštus patalus ir skanų maistą. Ir už tai Filipas Bembas paprašė paslaugos, kuri, nors ir skambėjo keistokai, bet neatrodė sunkiai įvykdoma. Filipas paklausė kunigaikščio, ar šis negalėtų pasigabenti į savo tėvynę ir saugiai paslėpti vienos knygos, kuri – jaunasis italas prisiekęs visais savo protėviais – jokių būdu nesanti žalinga ir neprieštarauja nei žmonijų, nei – tuo labiau – Bažnyčios įstatymui. Naujasis Našlaitėlio bičiulis, vaišindamas jį ištaiginga vakariene, papasakojo, kad išgabenti knygą iš Venecijos prieš mirtį liepęs dar jo senelis. Šis priesakas turėjęs būti įvykdytas dar seniau, to paties senelio, Pjetro Bembo, bet jis iškeliavo dangun ir perdavė šią užduotį savo palikuonims, grasindamas stebėti juos ir persekioti, kol jo priesaikas nebus įvykdytas.

– Pagaliau senelis jau galės ilsėtis ramiai... – mažliai žiūrėdamas į priešais plevenančią žvakės liepsnelę, pratarė Filipas Bembas. – Tiesą sakant, ir mes visi... Nes kažkaip širdyje vis neramu buvo. Net nežinau, ar dėl senelio priesaikos, ar dėl kažko kito – vis kas nors mūsų giminėje sapnuodavo senelį grūmojančią lazda. Kažkas matė kumštį, pusbrolis sapnavo ašarojančią – trumpiau sakant, tas neramumas matyt persidavė visiems mums. Ačiū, brangusis kunigaikšti, kad sutikai man padėti, – Filipas dar kartą, priglaudęs sugniaužtą kumštį prie krūtinės, padėkojo pašnekovui, žemai nulenkdamas galvą. – Pakartosiu, kad knygą reikėtų saugiai padėti, gal net paslėpti – taip prisakė senelis. Tik užuominą kokią nors vertėtų palikti ateities kartoms,

kad išaušus geresniems laikams, kai nebus karų, neteisybės, kas nors sugebėtų šitą knygą surasti. Gal tuomet supras ir mūsų senelio priesaką? O jam tikriausiai irgi kažkas jį patikėjo... – Filipas Bembas dar kartą pakėlė taurę susidauždamas su svetimšaliu lietuvių kunigaikščiu, nuoširdžiai džiaugdamasis, jog šis sutiko atlikti misiją, dėl kurios ramybės neturėjo kelios Bembų giminės kartos.

Lyg ir nieko ypatingo šioje knygoje nebuvo – nežinomo autoriaus sukurta, nelabai suprantamo turinio, kažkokia „Hypnerotomachija“ buvo išspausdinta 1499 metais Venecijos spaustuvininko Aldo Manucijaus – Filipo senelio bičiulio – spaustuvėje. Keistas knygos tekstas, neįprastos, kartais tiesiog šiurpą keliančios iliustracijos, paprastas medinis ruda oda aptrauktas viršelis. Žinoma, kad beveik visi Bembų palikuonys tą keistą knygą perskaitė, norėdami išsiaiškinti, kodėl senelis taip stengėsi ją paslėpti. Deja, nei vienas nieko nesuprato – turinys kažkoks neaiškus, nesuvokiamas. Nei vienas iš skaičiusiųjų nerado nieko svarbaus, dėl ko ją reikėtų išvežti iš Italijos... Na, bet pažadas yra pažadas. Greičiausiai po kokių metų – kai tik šis tikrai sąžiningas ir visus didiko bruožus bei elgesio normas atitinkantis tolimo krašto kunigaikštis sugrįš į Veneciją iš kelionės po Šventąją žemę – pažadas bus įvykdytas. Filipui kunigaikštis Radvila patiko dar ir dėl to, kad griežtai atsisakė priimti siūlomą atlygį už paslaugą. Jis dievagojosi, kad jam būsią smagu sugalvoti, kur paslėpti knygą, kaip padaryti, kad ateinančios kartos ją rastų, kur ir kaip užrašyti apie šią knygą, kad nebūtų pernelyg viskas aišku, bet ir nebūtų per daug sunku apie jos būvimą sužinoti. Filipas matė, kaip azarto ugnelė sužibo lietuvių didiko akyse, todėl buvo tikras, kad Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis savo pažadą ištesės.

„Gal būtent dėl šito Radvilos ir negalėjo mūsų giminė pažado įvykdyti? Gal pats likimas laukė tokio garbingo, išsilavinusio ir protingo,

bet kartu smalsaus ir azartiško žmogaus, kaip šis tolimų šiaurės kraštų kunigaikštis? – vėl susidauždamas su juo vyno taurėmis mąstė sau Filipas. – Dar toliau nuo Venecijos – lygiai, kaip pageidavo senelis – knyga vargiai galėtų būti nugabenta. Juk pats Radvila, kalbėdamas apie savo kraštą, pasakojo, kad iki jo tėvynės keliauti reikšią apie du mėnesius... Ir žiemos ten rūščios, kokių mūsų kraštuose niekas nėra regėjęs, tik iš keliauninkų pasakojimų kartais buvo girdėjęs... Ir ten tolybėse neįsivaizduojamose vyksta nuolatiniai karai su dar tolimesne keisčiausiais gandais apipinta šalimi – Maskvos Didžiąja kunigaikštyste, kažkur prie Polocko ir Smolensko miestų...”

Kai Filipas pasižiūrėjo žemėlapi – tos žemės pasirodė pačiame pasaulio pakraštyje. „Taigi, mielas seneli, tikrai ramiai galėsi ilsėtis ir mums visiems pagaliau ramybę duoti – geresnės kelionės ir tolimesnio krašto nei šio kunigaikščio taip mylima Lietuvos Didžioji kunigaikštystė tavo brangioji knyga vargu ar begalėjo tikėtis.“

VILNIUS, MŪSŲ LAIKAI

SEKMADIENIS, LAPKRIČIO PABAIGA

Diena nuo pat ryto buvo bjauri... Kad ir kaip tikėjosi išsimiegoti šį vėlyvo rudens sekmadienį, Karolis Radvila, Vilniaus Vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos Ypatingųjų bylų skyriaus viršininkas, buvo prižadintas klaikaus telefono skambučio garso. Net ne pridėjęs telefono prie ausies, Karolis jau žinojo, kad apie miegą ir sekmadienį iškart galima pamiršti – nes tokį nemalonų skambutį *iPhone* jis buvo priskyres tik savo viršininkui Adomui Šalčiui.

„Nors imk ir neatsiliepk... Na, gal aš duše ir negirdžiu nieko... Arba manęs išvis nėra Vilniuje, juk – savaitgalis, po velnių... Kad juos kur – tuos dabartinius telefonus, net nusimuilinti niekur negali“, – nepraplėšdamas akių, Karolis dar spėjo apgalvoti keletą pasiaiškinimo variantų. Viskas veltui – galutinai prabudęs greitai atmetė visas galimybes išvengti plyšaujančio telefono spąstų.

– Tučtuojau dumk į sodų bendriją „Žalieji ežerai“. Lavonas gaisravietėje, – Senio Šalčio – taip skyriuje patyliukais kolegų vadino savo viršininką – balsas nieko gero nežadėjo, bet neišsimiegojęs ir suirzęs Karolis dar pabandė.

– Gaisravietėje? O kuo čia mes dėti? Nebėra kas važiuoja? – pasi-piktinęs Karolio balsas nustebino jį patį.

„Velnias, – pagalvojo, – jaučiu – per grubiai aš čia Seniui...“

– Čia mūsų byla. Pats pamatysi, važiuok greičiau, kol dar pėdsakų galima rasti, nes tuojau pradės lyti, viskas prapuls. Laukiam, – nė kiek nepyktelėjęs, o gal ir apsimetęs, kad negirdėjo, viršininkas padėjo ragelį.

„Keista, – pagalvojo Karolis, – labai keista. Senis Šaltis net nepriekaištavo dėl atsikalbinėjimo, matyt kažkas ne taip“, – sunkiai virsdamas iš lovos ir graibydamas drabužius Karolis nenoromis turėjo susitaikyti su staiga kažin kur „nuplaukusiu“ sekmadieniu.

Sodininkų bendrija „Žalieji ežerai“ buvo gražioje vietoje, netoli kiaurus metus žaliu smaragdu žvilgančio pailgo ežero, apsupto nedidelių miškingų kalvų. Sodininkai čia buvo įsikūrę jau seniai, jų vasarnamiai – daugiausiai mediniai, nedideli, visiškai nepritaikyti gyventi žiemą. Tai senųjų Vilniaus gyventojų sodai, kuriuose žmonės anksčiau užsiaugindavo bulvių, agurkų ar pomidorų. Taip buvo tais laikais, kai dar niekam nerūpėjo nedideliame kolektyvinių sodų sklypelyje statyti griozdiško gyvenamojo namo, kaip madinga šiandien. Vėliau dalis savininkų sklypus pardavė, į kitus atsikraustė senųjų savininkų paveldėtojai, kurie dažniausiai neišgalėjo gyventi mieste. Žmonės tikėjosi, kad malkomis kūrenamame namelyje bus lengviau išgyventi žiemą nei sostinės daugiabutyje, kur kainos baigė pasmaugti. Štai tokie savarankiškai apšiltinti ir malkomis kūrenami namai ir sukeldavo daugiausiai rūpesčių tiek gaisrininkams, tiek kaimynams,

tiek ir patiems jų gyventojams – kiekvieną rudenį atšalus orams pradėdavo pleškėti tai vienas, tai kitas toks savadarbis namelis, užgriebdamas dar ir prisišliejusius kaimynų pastatus. Todėl dar vienas sudegęs trobesys neturėjo nieko nustebinti. Kam prireikė kviesti Ypatingųjų bylų skyrių?

„Kas iš tikrųjų čia vyksta? Negi visi taip siaubingai suįžūlėjo ir sekmadienį nusprendė nebedirbti?“, – vis dar pykdamas Karolis atvažiavo prie teberūkstančios gaisravietės. Parodęs tarnybinį pažymėjimą ir pralindęs po STOP juosta, nuėjo tiesiai prie dirbančios komandos.

– Na, ką čia turime ir kodėl – mes? – paspaudęs ranką Jonui Komskiui, vyriausiajam kriminalistui, paklausė Karolis.

– Žinai, visiškai gražiai sudegęs vyro lavonas. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad bus užmigęs girtas su cigarete. Būtų beveik klasikinis atvejis... – Jonas šyptelėjo. – Iš pradžių irgi nesupratau, ką mes čia veikiam. Bet vietinis apylinkės inspektorius pasirodė galvotas vaikas... Dariau, ateik čia, – šūktelėjo. – Va, jis tau ir paaiškins viską. Atleisk, Karoli, aš dirbsiu toliau – nenoriu čia praleisti viso sekmadienio.

Rudaplaukis, labai jaunai atrodantis pareigūnas, greitai žingsniu priėjęs prie Karolio, net neslėpė savo tiesiog trykšte trykstančio jaunatviško entuziazmo:

– Apylinkės inspektorius Darius Juodyla, – ištiesęs ranką Karoliui jaunas policininkas nesustodamas pylė toliau. – Žinote, vos tik atvažiavau, iškart pamaniau, kad tai nėra paprastas gaisras... Tiesiog jaučiau, kad čia bus tikrai įdomiau, negu visi iki šiol mano apylinkėje įvykę nutikimai...

– Gerai, gerai, paskui apie tuos nutikimus, Dariau, – pertraukė jaunuolį Karolis, kuris visiškai nenorėjo klausyti inspektoriaus

pasakojimų apie vietinius kriminalus. – Arčiau prie reikalo. Taigi, kodėl manai, kad tai nėra paprastas gaisras?

– Taigi šuo su alaus buteliu... – iškart atraportavo Darius.

– Tu rimtai? – pavargusiu balsu paklausė Karolis. – Šuo su alaus buteliu? – jis jau pradėjo galvoti, kad šitas („ryškiai vaizduote nesi-skundžia“, – blykstelėjo Karoliui mintis) teritoriją kuruojantis pareigūnas nuo pernelyg didelio noro būti įvykių centre ir jaunatviškos energijos pertekliaus bus visai be reikalo – ir dar tokiu kvailu pretekstu – tik pamanyk – šuo su alaus buteliu – sukėlęs visą šitą šaršalą. Jau pykdamas Karolis atsargiai apsižvalgė – niekas nesijuokė, visi rimčiausiais veidais dirbo savo darbus, lyg iš tikrųjų tai būtų ne paprasčiausias girtuoklio sukeltas gaisras, o tikrų tikriausia paslaptiinga žmogžudystė.

– Na, gerai, pasakok iš eilės, – vis dar abejojamas, kad gal vis tik kas nors krečia piktus pokštus, ir todėl išlikdamas budrus, Karolis nutarė išklaudyti jaunojo inspektoriaus pasakojimo. – Koks dar šuo?

– Su „Biržietiško“ alaus buteliu, – kuo rimčiausiai išpoškino Darius. – Tu žinai, – staiga ramiausiai perėjęs prie „tu“, – aš šitą veikėją pažįstu. Sudegėlį, turiu galvoje. Kartais vis užeidavau jo prižiūrėti. Šiaip jis nepiktybinis, dirba, na, dirbo naktiniu sargu bibliotekoje, – pradėjo pasakoti Darius. – Taigi, jis dažnokai po pamainos išgerdavo, dažniausiai vienas, be kompanijos... Nors, tiesa, – kiek padvejojęs šyptelėjęs pratęsė. – Šiokią tokią kompaniją turėjo...

– Kokią kompaniją? – Karolis iš karto, išsitraukęs bloknotę, pasiruošė užsirašyti.

– Šunį... Štai tą, kur dabar guli patvory... su alaus buteliu, – Darius parodė sklypo pakraštyje prie tvoros gulintį negyvą šunį, berods, Kaukazo aviganį, aplink kurį – irgi, keista – sukosi kriminalistų komanda. Ir, beje, šuo letenomis iš tikrųjų buvo apsikabinęs alaus butelį.

„Idomiaiai čia dienele prasidėjo“, – pagalvojo Karolis ir patraukė prie tvoros, norėdamas atidžiau apžiūrėti šunį, tuo pat metu klausydamasis nepertraukiamos jaunojo entuziastingojo pareigūno tirados.

– Taigi, šuns vardas buvo Josifas, – neatsilikdamas nei per žingsnį nuo Karolio tratėjo Darius. – Bet Kieša, tai yra, Kęstutis Gailevičius – žuvusysis, – paaiškino trumpai, pamatęs klausiamą Karolio išraišką, – kai išgerdavo, vadindavo jį Josia. Taigi, jis ir išmokė Josią alų gerti. Po darbo grįždamas neretai parsinešdavo alaus, o kartu nepamiršdavo parnešti butelį ir šuniui. Tai štai ši kompanija – Kieša ir Josia – dažniausiai ir išgėrinėdavo tame namelyje. Aš pas juos užeidavau dažniausiai šuns prižiūrėti... Gaila juk gyvūno – Kieša būdavo darbe, kartais ir po parą – reikėjo šunį kažkam pašerti. Šiaip jis gero būdo, net svetimų nepuldavo. Tik jei savo alaus negaudavo – tada galėjo ir į blauzdą įsitverti. Sakiau aš Kiešai, kad be reikalo taip su gyvūnu elgiesi, negirdyk jo, bet tas tik juokdavosi, kad nieko blogo nedaręs, juk ir šeria, ir šiltam kambaryje su žmogum – ne lauke – miega, ir dar alaus parnešęs – koks šuo gali apie tai svajoti. Taip ir gerdavo Kieša kartu su šuniu...

– Ir kaip supratai, kad čia žmogžudystė? – pertraukė Karolis inspektorius atsiminimų srautą.

– Matai, iškart pagalvojau, kad teks turbūt Josią priglausti, jei šeimininkas sudegė. Pašaukiau jį – visada iki šiol kieme ar namie, net grandinės nelaikomas, lakstydavo, ir staiga pamačiau vargšą Josifą, jau visai sustingusį, su buteliu – patvory... Iškart pasidarė aišku, kad butelį Josia nukniaukė, nes su Kieša jiedu abu gerdavo namie, o ir butelį šuo savo atskirą turėdavo, tai ir nebėgdavo į lauką. Vadinasi, kažkas buvo svečiuose pas Kiešą ir atnešė, nieko nežinodamas apie jų tradicijas, tik vieną alaus. O šuo, savo butelio negavęs, pritykojo, nušvilpė nugertą alų ir pasislėpė, saugiai išlakti norėdamas. Ir padvėsė,

vargšelis... Tikrai nuo alaus... Kažko tikriausiai įmaišyta buvo. Tada tas svečias nunuodytą Kiešą paguldė į lovą ir pridegė jam cigaretę. Štai ir viskas, – visas laimingas Darius pagaliau baigė pasakoti.

– Na, ir kas patvirtino tavo įtarimus? – paklausė Karolis, vis dar nenustodamas stebėtis visa šita keistoka istorija.

– Šuns snukis! – parodė pritūpęs prie negyvo šuns Darius. – Pažiūrėk, koks apsiputojęs, aiškiai buvo kažkokių nuodų tame aluje, – didžiuodamasis savo atradimais Darius net švytėjo, pasakodamas visa tai pačiam Karoliui Radvilai, nors ir ne tiek daug už jį vyresniam, bet jau visiems jauniems policininkams žinomam garsiausiam Vilniaus, ką ten Vilniaus, tikriausiai – visos Lietuvos, tyrėjui. – Jūsų kriminalistai jau paėmė mėginius iš alaus butelio. Pagal pirminius rezultatus – kažin kokie stiprūs narkotikai... Kieša, tikriausiai tik užmigo giliausiu miegu, o jo šuo padvėsė, nespėjęs net viso alaus išlaižyti, – Darius kiek pagalvojęs toliau tęsė savo išvedžiojimus. – Tik žudikas, aišku, susimovė, kad leido Josifui alų pavogti. Josia – tikras šaunuolis, kad niekieno nepastebėtas alų nušvilpė... Kitaip visi įkalčiai būtų likę sudegusiame name, ir viskas būtų buvę „nurašyta“ kaip paprasčiausias girtuoklio sukeltas gaisras...

– Tai, vadinasi, tu mus ir iškvietai? – dėl visa ko dar pasitikslino Karolis.

– Taip! Taigi, aišku, kad keista žmogžudystė, – didžiuodamasis Darius vėl pradėjo aiškinti. – Kam reikėjo taip „mandrai“ nuodyti paprasčiausią bibliotekos sargą – tai vienas. Kaip gudriai viskas apgalvota – tai du. Ir kad mes kažko apie tą Kęstutį Gailevičių nežinome – tai faktas, ir tai trys!

– Gerai, jau gerai, – neučia nusišypsodamas dėl tokio jaunuolio įkarščio, Karolis pagalvojo, kad visai neprošal būtų turėti tokį smarkų, energingą ir visada viską pasiruošusį įvykdyti padėjėją. „Reikės

apie tai šnektelti su valdžia. Galima paprašyti, kad įtrauktų jį į komandą, kaip radusį lavoną ar kažkaip taip panašiai“, – tyliai sau mąstė Karolis, eidamas link vietomis vis dar rūkstančios degėsių krūvos.

Iš tikrųjų, pirmieji čia atvažiavę gaisrininkai nelabai turėjo ką veikti. Viskas buvo tvarkingai sudegę iki pat pamatų – namelis buvęs medinis, nedidelis, kai kur dar rūkęs dūmelis jokio pavojaus aplinkiniams namams, kurie šiuo metu – vėlyvą rudenį – irgi stovėjo tušti, nekėlė, todėl gaisrininkų ekipažas pasiliko tik prižiūrėti gaisravietės. Energingasis inspektorius juos jau irgi buvo apdorojęs – liepė nedrįsti naikinti galimų žudiko pėdsakų, tai vandeniui lieti be ypatingo reikalo gaisrininkai irgi nieko nenorėjo.

Apanglėjęs sargo – jeigu tai tikrai buvo jis – lavonas buvo jau apžiūrėtas. Kaip visada, kriminalistai nieko aiškaus iš anksto, be detalios apžiūros pasakyti negalėjo.

Jeigu sargas iš tiesų buvo nunuodytas, o po to sudegintas, vargu ar kokių nors nuodų pėdsakų jo organizme bus rasta. Buvo akivaizdu, kad, jei žudikui viskas būtų pavykę, kaip suplanuota, tai būtų buvęs tobulas nusikaltimas – nelikę jokių pėdsakų, šiuo metų laiku – jokių kaimynų, vadinasi ir liudininkų nėra. Peršasi vienintelė išvada – girtuoklis rūkydamas lovoje užmigo, taigi, nieko ypatingo ir viskas, kaip visada...

Karolis nutarė atidžiau apžiūrėti sudegėlį, kol dar neišvežė kūno. Buvo aišku, kad tai aukštas ir stambus vyras, smarkiai apdegęs, rankos sulenktos „boksininko“ poza, kumščiai mėšlungiškai sugniaužti... Kažkas čia buvo ne taip, kuždėjo Karolio pasąmonė, kažkas kliuvo... Bet kas? Karolis intensyviai stengėsi pagauti intuicijos siunčiamą signalą – kas ne taip? Nors ir labai norėjosi kuo greičiau viską užbaigti, Karolis prisivertė dar kartą atidžiai apžiūrėti žuvusįjį. „Kumščiai... Kodėl sugniaužti, jei jis „atsijungė“? Juk turėjo atsipalaiduoti...

Nebent...“, – kilo mintis, – „...buvo tik apsvaigintas? Juk stambiam žmogui ir nuodo daugiau reikia... tikriausiai stengėsi išsigelbėti, todėl ir sugniaužti... O gal grūmėsi, gal kažką sučiupo?“ Karolis buvo girdėjęs apie tai, kad sudegintos aukos suspaustuose kumščiuose galima rasti tai, ką žmogus laikė prieš mirtį. Sargo kumščiai kaip tik ir buvo mėslungiškai sugniaužti. Pasikvietęs Joną, Karolis paprašė jo pamėginti atsargiai atgniaužti aukos rankas.

– Tu turbūt nori, kad aš tau jį čia pat ir negrįžtamai sutrupinčiau, – nusišaipė Jonas. – Nusivešiu į laboratoriją, padarysiu visus tyrimus, tada ir ateik, kitaip nieko nebus. Apie antradienį užsuk...

– Duokit man pincetą, – staiga paprašė Darius, kartu su Karoliu apžiūrinėjęs mirusiojo rankas. – Aš čia kažką matau... Dešinėje rankoje. Galiu ištraukti, tik reikėtų vieną pirštuką sutrupinti... Gal nieko tokio? Tyrimams nepakenks?

Jonas Komskis dūšaudamas pritūpė prie rankos ir atidžiai pasižiūrėjo ten, kur rodė jaunasis inspektorius.

– Na, gerai... gal ir yra kažkas... – nenoriai raukydamasis numykė Jonas. – Tik vargu ar bus jums iš to kokios naudos. Tas daiktas, greičiausiai, irgi bus suanglėjęs. Nieko doro nepamatysit, tik sunaikinsim betraukdami...

– O tu pasistenk, gal ten žudiko prisipažinimas su vardu ir adresu ant popieriuko užrašytas, – Karolis irgi pritūpė. – Jonai, juk tu pakankamai seniai dirbi, supranti, kad iki antradienio aš to daikčiuko negaliu laukti. Mėgink ištraukti dabar...

– Jonai Jonai, Jonai Jonai, visiems tik rūpi savus darbus greičiau pasidaryti, o mano darbai ir sekmdienis visiems nusišpjaust. Jei gu neturiu šeimoms, tai galvojat, kad veikti neturiu ką, tik po lavonų vidurius krapštytis... visokias nesąmones fantazuojat, paskui, Jonai, padaryk, pagelbėk, ištrauk, negaliu laukti, lavonas dings, ar ką,

Jėzusmarija... – nepertraukiamas Jono bambėjimas tegalėjo reikšti tik viena – ir Karolis puikiai tai žinojo – Jonas susidomėjo, jam pačiam įdomu ir jis padarys viską, ko reikia tyrėjui, išsiners iš kailio, bet būtinai ištrauks iš sugniaužto sargo kumščio tą kažkokį nieką. Todėl Karolis laiku spėjo užčiaupti bepradedantį prieštarauti jaunąjį savo staiga atsiradusį padėjėją ir patraukė jį kuo toliau nuo dirbančio ir bambančio kriminalisto.

– Užsičiaupk ir žiūrėk, – pasakė Karolis tyliai Dariui į ausį. – Netrukdyk jam dirbti. Tuoj jis viską padarys, ir padarys taip, kaip nepadarytų niekas kitas. Auksinių rankų žmogus, svarbu neklausyti, ką jis bumba, ir dar svarbiau – niekada neprieštarauti... Tiesiog leisk jam dirbti. Čia ateičiai – mokykis.

Jau nebe vieni jie stovėjo aplink sudegėlį ir susidomėję laukė, ką iš apanglėjusio lavono kumščio ištrauks net suprakaitavęs nuo įtampos Jonas. Dalis aplinkui dirbančių kriminalistų, pasklidus gandai, kad lavonas kažką turi rankoje, priėjo arčiau ir, smalsiai stebėdami bei patyliukais šnekučiuodamiesi, laukė Jono darbo rezultato. Ypač kruopščiai, neskubėdamas ir nepertraukiamai bambėdamas, kartais tik sau panosėję, kartais ir garsiau, ne itin gražiai minėdamas ir Karolio vardą, Jonas galiausiai ištraukė apdegusią popieriaus skiautę iš mirusio sargo rankos. Kad ir kaip būtų keista, popierius buvo pageltęs nuo karščio, apdegusiais pakraščiais, sukietėjęs ir trapus, bet beveik sveikas, o, svarbiausia, jame matėsi kažkokios raidės.

– Vau, – net tirtėjo kikendamas Jonas, pirmasis pasižiūrėjęs į popierėlį. – Čia tikrai suknistas žudiko vardas... Ir perskaityti visai lengvai galima, tik... kažkoks jau baisiai jis keistas. Tikriausiai čia bus kokio nors pažįstamo maniako pravardė... – pasišaipydamas Jonas padavė Karoliui į užspaudžiamą maišelį įdėtą popieriaus skiautę su ranka rašytu tekstu.

